

LATVIJAS REPUBLIKA

Liepājas pilsētas bāriņtiesa

Reģ.Nr.90002394125, Jelgavas iela 48, Liepāja, LV-3401, tālr.+371 63422496, barintiesa@liepaja.lv

Pārskata ziņojums par Liepājas pilsētas bāriņtiesas darbību 2020.gadā

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturto daļu bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz attiecīgās pašvaldības domei pārskatu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā.

Bāriņtiesa, īstenojot normatīvajos aktos noteiktos bērna un aizgādībā esošās personas personisko interešu aizsardzības pasākumus, pieņem lēmumus bērna vai aizgādībā esošās personas interesēs, pieprasa vajadzīgo informāciju aizbildnības, aizgādības, adopcijas vai ar aizgādību saistīto jautājumu izlemšanai, veic pienākumus aizbildnības un aizgādības uzraudzībā, iesniedz tiesā prasības pieteikumus bērna vai aizgādībā esošās personas interesēs, kā arī sadarbojas ar citām valsts un pašvaldības institūcijām, lai veiktu savus uzdevumus.

Liepājas pilsētas bāriņtiesa (turpmāk - bāriņtiesa) ir Liepājas pilsētas pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas Liepājas administratīvajā teritorijā nodrošina bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesas sastāvā ir bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks un septiņi bāriņtiesas locekļi.

Bāriņtiesa lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un lēmumus pieņem koleģiāli, izņemot gadījumus, kad, konstatējot apdraudējumu bērnam, bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis pieņem vienpersonisku lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, aizbildņa vai audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas, un bērna nogādāšanu drošos apstākļos.

Par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu, atņemšanu

Ģimenēs, kurās aug bērni, ikdienā vecāki risina dažādus ar bērna audzināšanu, aprūpi un tiesībām saistītus jautājumus, ko juridiskajā terminoloģijā dēvē par aizgādību. Aizgādība ir vienlīdzīgas abu vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Ja vecāki ar šiem pienākumiem netiek galā, situācijas risināšanā iesaistās dažādas institūcijas un speciālisti, lai sniegtu atbalstu un palīdzību ģimenei attiecīgu problēmu risināšanā, lai novērstu iespējamus bērnu tiesību pārkāpumus un bērni nebūtu jāšķir no ģimenes. Taču gadījumos, kad vecāku rīcībā un attieksmē pret bērnu konstatē augstus riskus un turpmāka bērna atrašanās vecāku aizgādībā var apdraudēt bērna veselību vai dzīvību, tad šo jautājumu risināšanā iesaistās bāriņtiesa un tiesa, kas lemj par aizgādības tiesībām.

Lai mazinātu gadījumus, kuros bāriņtiesai jāpieņem lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, būtiski nodrošināt preventīvo sociālo darbu ar ģimeni. Šī preventīvā darba mērķis ir sniegt atbalstu un ļaut vecākam novērst tos apstākļus, kas nelabvēlīgi ietekmē bērnu. Tikai galējā situācijā, ja vecāks nesadarbojas un nenovērš bērnam kaitējošos apstākļus, bāriņtiesa pieņem lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam.

Pārskata gadā bāriņtiesa Liepājas pilsētas domes Sociālajam dienestam (turpmāk - Sociālais dienests) sniegusi informāciju un lūgusi veikt sociālo darbu ar 21 ģimeni, kurās aug 42 bērni. Iepriekš, 2019.gadā, informācija sniegta par 32 ģimenēm, kurās auga 68 bērni, bet 2018.gadā - par 20 ģimenēm ar 41 bērnu.

Bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas tiesiskie pamati noteikti Civillikuma 203.pantā un Bāriņtiesu likuma 22.pantā. Konstatējot šajās tiesību normās uzskaitītos apstākļus, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam. Nereti lietas izskatīšanas laikā, ģimenei sadarbojoties ar Sociālo dienestu un citām institūcijām, speciālistiem savu ģimenes sociālo problēmu risināšanā, veiksmīgi izdodas būtiski samazināt, kā arī novērst konstatētos riskus un nelabvēlīgos apstākļus ģimenē. Tā pārskata gadā, bāriņtiesai lemjot par iespējamo bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, lietvedība izbeigta par 23 bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu 17 vecākiem.

2020.gadā bāriņtiesa pārtraukusi 37 bērnu aizgādības tiesības 37 vecākiem (2019.gadā aizgādības tiesības ierobežotas 49 vecākiem par 55 bērniem, bet 2018.gadā - 53 vecākiem par 49 bērniem). Analizējot iemeslus, kuru dēļ bāriņtiesa visbiežāk lēmusi par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, secināms, ka pārsvarā lēmumi pamatoti ar vecāka atkarības problēmām, zināšanu un prasmju trūkumu bērnu vajadzību un interešu nodrošināšanā, kā rezultātā vecāks nenodrošināja pilnvērtīgu bērna aprūpi. Pārskata gada ietvaros, pieņemot lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, par piecām personām bāriņtiesa informējusi Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Liepājas iecirkni, jo konstatēta vecāka vardarbība vai pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu.

Pēc tam, kad pieņemts lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu, bāriņtiesa sniedz informāciju Sociālajam dienestam sociālā darba veikšanai ar ģimeni, ar mērķi panākt situācijas uzlabošanu un bērna atgriešanu ģimenē.

Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu. Līdz ar to, sagatavojot lietu par iespējamu pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vecākam, bāriņtiesai primāri jāpārlicinās, vai ir mainījušies tie apstākļi, kas pastāvēja laikā, kad vecākam tika pārtrauktas aizgādības tiesības. Tāpat jāpārlicinās, vai nepastāv arī citi pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas riski. Līdz ar to bāriņtiesa vērtē gan iespējamo risku bērna drošībai, attīstībai un veselībai, kā arī apstākli, vai bērnam, atgriežoties ģimenē, tiks nodrošināta pilnvērtīga aprūpe, atbilstoša audzināšana un labvēlīga dzīves vide.

2020.gadā pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas 15 personām, kā rezultātā 17 bērni atgriezās vecāku aizgādībā, savukārt 2019.gadā pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas 13 personām, bet 2018.gadā - 14 personām (1.attēls).

1.attēls

Civillikuma 203.pantā noteikts, ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai, izņemot gadījumus, kad aizgādības tiesības nevar atjaunot no vecāka neatkarīgu apstākļu dēļ.

Pārskata gadā bāriņtiesa par 26 vecākiem (2019.gadā par 45 vecākiem; 2018.gadā par 31 vecāku) pieņēmusi lēmumu un cēlusi prasību tiesā par bērnu aizgādības tiesību atņemšanu. Celto prasību skaita pieaugums skaidrojams ar bāriņtiesā veikto iekšējo lietu pārbaudi, kurā konstatēts, ka nepieciešams pārskatīt vairākas lietas par iespējamo aizgādības tiesību atjaunošanu vai prasības celšanu tiesā, kas arī tika realizēts.

Aizgādības tiesību atņemšanu vecākam kā galējo līdzekli piemēro tiesa. 2020.gadā likumīgā spēkā stājušies tiesu spriedumi, ar kuriem 33 vecākiem atņemtas 47 bērnu aizgādības tiesības, (2019.gadā 39 vecākiem atņemtas 43 bērnu aizgādības tiesības; 2018.gadā 34 vecākiem - 26 bērnu aizgādības tiesības).

Par bērnu ārpusģimenes aprūpi

Ārpusģimenes aprūpes mērķis saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 32.pantā noteikto ir radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt apstākļus viņa attīstībai un labklājībai. Lemjot par ārpusģimenes aprūpi bērnam, bāriņtiesai nepieciešams izskaidrot bērnam iespējamās ārpusģimenes aprūpes veidus un noskaidrot bērna viedokli par viņam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, ja bērns spēj formulēt savu viedokli.

Normatīvie akti paredz primāri nodrošināt bērnam iespēju augt pie aizbildņa vai audžuģimenē. Tikai tad, ja nav iespējams nodrošināt ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē, bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu institūcijā.

2020.gada 31.decembrī ārpusģimenes aprūpē atradās 225 bērni, no tiem 146 aizbildnībā, 52 audžuģimenē un 27 institucionālā aprūpē.

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam viens no svarīgākajiem rīcības virzieniem ir deinstitutionalizācija. Lai nodrošinātu deinstitutionalizācijas principa - ģimeniskas vides nodrošināšana bērnam - īstenošanu praksē, bāriņtiesa periodiski pārlicinās, vai institūcijā ievietotam bērnam joprojām nav iespējams nodrošināt aprūpi ģimeniskā vidē.

2.attēls

Kā redzams 2.attēlā, visvairāk Liepājas pašvaldības bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe tiek nodrošināta aizbildnībā.

Kopumā 27 bērni atrodas institucionālā aprūpē, no tiem 3 bērni atrodas SOS ciematā Valmierā, kur bērnu aprūpe pietuvināta ģimeniskai videi.

Valsts sociālās aprūpes centra (turpmāk - Valsts SAC) filiālē "Liepāja" aprūpi saņem 3 bērni, kuriem ir smagas veselības problēmas. Tieši smagā veselības stāvokļa dēļ ir ļoti ierobežotas iespējas bērniem nodrošināt viņu veselības stāvoklim atbilstošu audžuģimeni vai iecelt aizbildni. Jaunākais bērns, kurš saņem aprūpes pakalpojumu Valsts SAC, ir 11 gadus vecs.

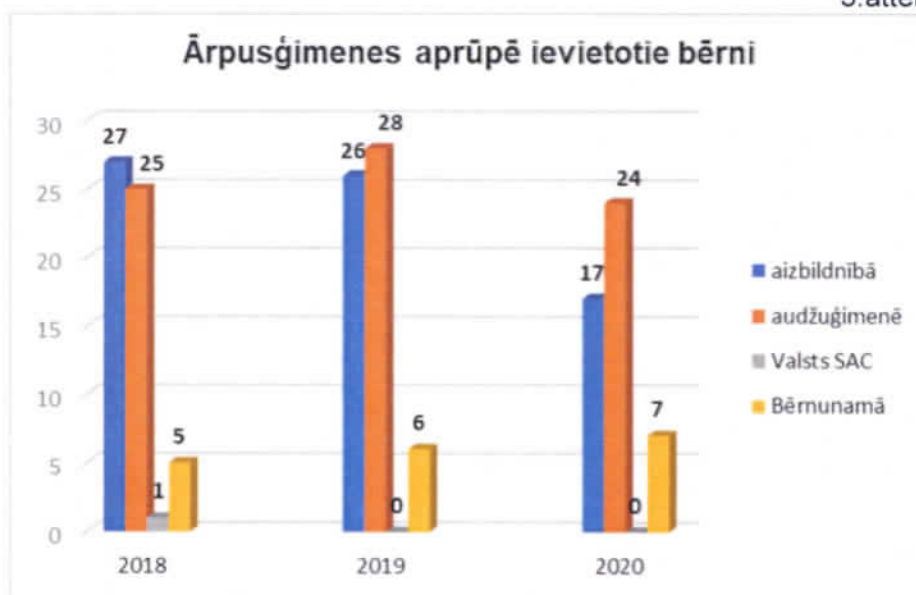
Liepājas pilsētas domes Sociālā dienesta bērnumamā (turpmāk - bērnumams) aprūpes pakalpojums nodrošināts 21 bērnam līdz 18 gadu vecumam. No šī skaita trīs vienas ģimenes bērni nodoti adoptētāju aprūpē un uzraudzībā ārvalstīs, kas nozīmē, ka viņiem jau nodrošināta aprūpe ģimeniskā vidē. Jaunākais bērns bērnumamā ir trīs mēnešus vecs zīdāinis, kuram aprūpes pakalpojumu iestādē nodrošina kopā ar māti, kura ir nepilngadīga bērnumama audzēkne. Tā kā nepilngadīgajai jaunietai un viņas jaundzimušajam dēlam nav radnieku, kas varētu uzņemties aizbildņa pienākumus, kā arī jaunieta audžuģimenē kopā ar jaundzimušo bērnu dzīvot nepiekrīt, sadarbībā ar Liepājas pilsētas domes Sociālo dienestu tika rasta iespēja sociālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemt Liepājas bērnumamā.

Pārskata gada laikā audžuģimenēs ievietoti 24 bērni, bet institūcijā - 7 bērni. Izplatītākais iemesls, kādēļ bijis nepieciešams bērnus nodrošināt ar ārpusģimenes aprūpi audžuģimenē vai institūcijā ir tas, ka bērnu vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības. Vienā gadījumā bērns ievietots institūcijā pēc uzturēšanās izbeigšanas audžuģimenē, vienā - kad bērns dzimis nepilngadīgai bērnumama audzēknei un ievietots iestādē, lai aprūpes pakalpojumu saņemtu kopā ar māti. Diviem bērniem nodrošināta ārpusģimenes aprūpe audžuģimenē, sakarā ar aizbildņa nāvi, vienam bērnam - pēc aizbildņa atlaišanas no aizbildņa pienākumu pildīšanas. Vienam bērnam (jaundzimušajam) nodrošināta ārpusģimenes aprūpe audžuģimenē, sakarā ar to, ka bērns tika ievietots "Glābējsilītē", vienam bērnam nodrošināta ārpusģimenes aprūpe audžuģimenē uz vecāka iesnieguma pamata, jo vecāks nespēj veikt aprūpi sava veselības stāvokļa dēļ. Divi bez vecāku gādības palikušie bērni ievietoti specializētajās audžuģimenēs.

Tikai izņēmuma gadījumos, tas ir tad, ja nav iespējams bērnam iecelt aizbildni vai ievietot bērnu audžuģimenē, pieļaujama bērna ārpusģimenes aprūpe institūcijā, tas ir, Valsts SAC vai Bērnumamā.

No pārskata gada laikā institūcijā ievietotajiem 7 bērniem vienam bērnam izbeigta uzturēšanās iestādē sakarā ar ieviešanu audžuģimenē. No pārskata gada laikā audžuģimenēs ievietotajiem bērniem diviem ir nodibināta aizbildnība un iecelts aizbildnis, bet viens bērns nodots adoptētāju aprūpē un uzraudzībā.

3.attēls

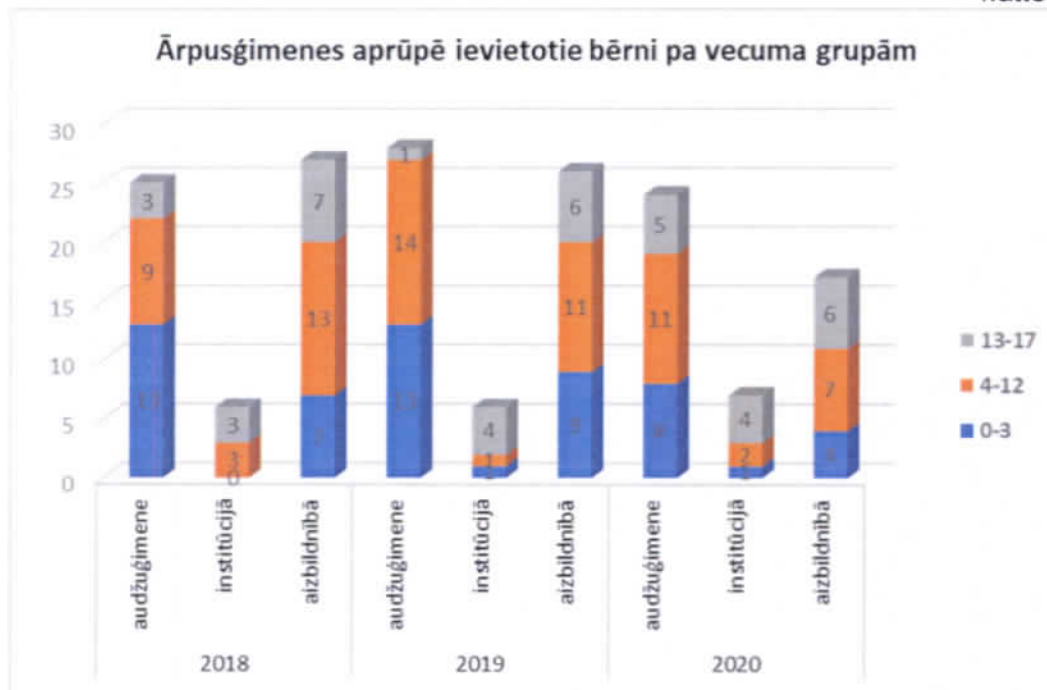

Vērtējot salīdzinoši (3.attēls), redzams, ka institucionālajā aprūpē ievietoto bērnu skaits palicis nemainīgs. Šķirot bērnu no bioloģiskās ģimenes, lielākajā daļā ir rasta iespēja bērnu nekavējoties nodrošināt ar ārpusģimenes aprūpi audžuģimenē. Diviem

bez vecāku gādības palikušiem bērniem nodrošināta aprūpe audžuģimenēs citās pašvaldībās.

Pozitīvi vērtējams, ka pārskata gada laikā neviens no bez vecāku gādības palikušajiem bērniem vecumā no dzimšanas līdz trim gadiem nav ievietots aprūpes centrā. Visus minētā vecuma bērnus, kuri šķirti no bioloģiskajām ģimenēm, izdevies nodrošināt ar aprūpi Liepājā esošajās audžuģimenēs.

4.attēls

2020.gadā Liepājas pilsētas bāriņtiesa 17 bērniem nodibinājusi aizbildnību un iecēlusi aizbildni. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu statistiku redzams, ka aizbildnībā nodoto bērnu skaits ir samazinājies. Aizbildnībā visvairāk tiek nodoti bērni vecumā līdz 12 gadiem - 2020.gadā - 11 bērni, 2019.gadā - 20 bērni, un līdzīga situācija ir bijusi arī iepriekš, tas ir, 2018.gadā aizbildnība nodibināta 20 šīs vecuma grupas bērniem. Pārskata gada periodā nodibināta aizbildnība 3 zīdaiņiem tā iemesla dēļ, ka viņu vecāki ir nepilngadīgi.

2020.gadā institūcijā ievietots viens bērns vecumā līdz 3 gadiem. Šajā gadījumā tika nodrošināta iespēja jaundzimušajam būt kopā ar savu nepilngadīgo vecāku, kurš bija bērnunama audzēknis. Ir redzams (skat.4.attēlu), ka salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem institūcijā ievietoto bērnu vecums ir palicis iepriekšējā gada līmenī. 2020.gadā 21 bērniem vecumā no dzimšanas līdz 17 gadu vecumam rastas mājas audžuģimenēs. Joprojām saglabājas grūtības rast iespēju jauniešiem vecumā no 11 līdz 17 gadiem, kā arī bērniem ar uzvedības traucējumiem nodrošināt aprūpes pakalpojumu audžuģimenēs.

No iepriekš minētā izriet, ka 2020.gadā 48 bērniem nodrošināta ārpusģimenes aprūpe: 17 jeb 35,4% aizbildnībā, 21 jeb 50% audžuģimenē un 7 jeb 14,6% institūcijā.

Par aizbildnības lietām

Saskaņā ar Civillikuma 217.panta pirmo daļu un 222.pantu aizbildnību nodibina pār bez vecāku aizgādības palikušajiem nepilngadīgajiem. Aizbildnis aizvieto savam aizbilstamajam vecākus, atbalsta bērnu, sevišķi gādā par viņa audzināšanu, kā arī pārstāv bērna personiskās un mantiskās intereses. Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja:

- 1) bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem;
- 2) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;

- 3) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 4) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 5) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 6) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 7) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

Lemjot par aizbildņa iecelšanu, bāriņtiesai ir jāpārliciecinās, vai par aizbildni ieceljamajai personai ir aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības. Bāriņtiesa izvērtē personas motivāciju kļūt par aizbildni, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, nodarbinātību, dzīves apstākļus, spējas pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās, kā arī ņem vērā atzinumus par personas veselības stāvokli, ko sniedz ģimenes ārsts, kā arī psihiatrs un narkologs.

Pārskata perioda beigās, tas ir, 2020.gada 31.decembrī, kopējais aizbildnībā esošo bērnu skaits ir 146, kuriem ar Liepājas pilsētas bāriņtiesas lēmumu nodibināta aizbildnība un iecelts aizbildnis. Aizbildnībā esošie bērni sastāda 65% no visiem ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem. Kopējais aizbildņu skaits ir 116, kas nozīmē, ka 30 personām aizbildnībā ir nodots vairāk kā viens bērns. Bāriņtiesas pārraudzībā ir arī 28 bērnu aizbildnības lietas, kur lēmumu pieņēmusi citas pašvaldības bāriņtiesa, un 8 bērnu aizbildnības lietas, kur lēmumu pieņēmusi citas valsts kompetentā iestāde, bet bērni dzīvo pie aizbildņa Liepājā.

2020.gadā bērniem par aizbildņiem ieceltas 13 personas, no kurām 6 ir vecvecāki, 4 ir no bērnu tālāku radnieku loka, bet 3 gadījumos aizbildnim nav bijusi tieša radniecība ar bērnu. Arī iepriekšējos gados lielāko īpatsvaru no ieceltajiem aizbildņiem sastāda vecvecāki.

2020.gadā Liepājas pilsētas bāriņtiesa pēc personas vai citas bāriņtiesas lūguma ir vērtējusi 3 personu atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai.

Pārskata periodā 2 aizbildnībā esošos bērnus adoptējuši paši aizbildņi, tādējādi nodrošinot bērniem pilnvērtīgas ģimenes locekļa tiesības.

Par audžuģimeņu lietām

Audžuģimene ir ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē. Audžuģimenes pienākums ir nodrošināt bērnam viņa vecumam un veselības stāvoklim atbilstošus sadzīves apstākļus un aprūpi (veselības aprūpi, audzināšanu un izglītību). Bērnu audžuģimenē ievieto uz laiku, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, līdz bērna adopcijai vai aizbildnības nodibināšanai. Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 25.pantā noteikto bāriņtiesa lemj par:

- 1) ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) bērna ievietošanu audžuģimenē vai uzturēšanās izbeigšanu tajā.

Liepājā uz 2020.gada 31.decembri audžuģimenes statuss ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts 35 ģimenēm. Pārskata periodā kopā saņemti seši iesniegumi, kuros laulātie vai personas lūdz atzīt sevi par piemērotiem audžuģimenes pienākumu veikšanai, kā arī saņemti divu audžuģimeņu iesniegumi ar lūgumu atzīt par piemērotiem specializētās audžuģimenes pienākumu veikšanai izvēlētajā specializācijā- audžuģimene bērnam ar invaliditāti, kuram izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem.

Piecas ģimenes ir atzītas par piemērotām, lai veiktu audžuģimenes pienākumus, savukārt divas audžuģimenes atzītas par piemērotām specializētās audžuģimenes pienākumu veikšanai izvēlētajā specializācijā - audžuģimene bērnam ar invaliditāti, kuram izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem. Sešām ģimenēm pārskata gada laikā piešķirts audžuģimenes statuss, savukārt divām audžuģimenēm piešķirts specializētās audžuģimenes statuss. Iegūt specializētās audžuģimenes statusu ģimenes izvēlējušās, lai kā specializētā audžuģimene nodrošinātu aprūpi un uzraudzību ģimeniskā vidē bērniem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kuriem

nepieciešama ģimenes kopšana. Jāpiebilst, ka vēl viena Liepājas audžuģimene ir izteikusi vēlmi, kā arī vēl viena apsver domu kļūt par specializētajām - krīzes audžuģimenēm, kas ir audžuģimene, kurai ir vismaz triju gadu pieredze audžuģimenē ievietoto bērnu aprūpē un kura jebkurā diennaktī laikā uzņemas bērnu, kas šķirts no ģimenes, aizbildņa vai audžuģimenes. Bāriņtiesas ieskatā liepājnieku interese un aktivitāte joprojām saistāma ar Sociālā atbalsta un izglītības fonda Kurzemes ģimeņu atbalsta centra "Liepāja" rīkotajiem pasākumiem audžuģimeņu kustības popularizēšanā un sabiedrības uzrunāšanā, rīkojot sarunu vakarus un iedrošinot iedzīvotājus vērsties bāriņtiesā, lai kļūtu par audžuģimeni.

Audžuģimenēs ir ievietoti 52 Liepājas pašvaldības bērni. No tiem ārpus Liepājas audžuģimenēs ir ievietoti 11 Liepājas pašvaldības bērni.

Divi bez vecāku gādības palikušie bērni ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kuriem nepieciešama ģimenes kopšana, ievietoti specializētajās audžuģimenēs.

Uz 2020.gada 31.decembri 52 bērni aprūpes pakalpojumu saņem audžuģimenēs. No tiem 13 bērni ir vecumā no 0 līdz 3 gadiem, 28 bērni - vecumā no 4 līdz 12 gadiem un 11 bērni - vecumā no 13 līdz 17 gadiem.

Kopumā 2020.gadā 26 bērnu aprūpe audžuģimenēs ir izbeigta. Aprūpes izbeigšanas iemesli: 5 bērni adoptēti, 2 bērniem iecelts aizbildnis, 4 bērni pārvietoti uz citām audžuģimenēm, 2 bērni ievietoti specializētajās audžuģimenēs, 11 bērni atgriezušies vecāku aprūpē, viens bērns ievietots institūcijā, viens kļuvis pilngadīgs.

Par adopcijas lietām

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 31.panta pirmajā un otrajā daļā noteikts, ka adopcija tiek atbalstīta, lai bērna attīstībai nodrošinātu ģimenisku vidi. Adopcijas uzdevums ir radīt bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apstākļus audzināšanai ģimenē, nodrošinot stabilu un harmonisku dzīves vidi. Bāriņtiesas kompetence ir lemt par:

- 1) personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) brāļu un māsu, pusbrāļu un pusmāsu šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;
- 3) to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 4) bērna nodošanu adoptētāja aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 5) pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 6) adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Saskaņā ar 2018.gada 30.oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr.667 "Adopcijas kārtība", lai kļūtu par adoptētāju, bāriņtiesā jāiesniedz adopcijas pieteikums, kurā norādīti adopcijas motīvi, adoptētāja reliģiskā pārliecība, etniskā piederība un saziņas valoda, vēlamais adoptējamo bērnu skaits, dzimums un vecums, citi būtiski apstākļi, kas var ietekmēt adoptējamā bērna dzīvi kopā ar attiecīgo personu, kā arī laulības apliecības kopiju vai dokumentu, kas apliecina laulības šķiršanu, dokumentu, kas apliecina nodrošinājumu ar dzīvojamo platību, dzīves aprakstu, ģimenes ārsta izsniegtu izziņu par personas pašreizējo veselības stāvokli, kā arī psihiatra atzinumu par personas psihiskās veselības stāvokli un narkologa atzinumu par personas atkarību no narkotiskām un psihotropām vai citām atkarību izraisošām vielām u.c. adopcijas kārtībā paredzētie dokumenti. Sešu mēnešu laikā pēc adopcijas pieteikuma saņemšanas bāriņtiesa izvērtē personas piemērotību adoptētāja statusam. Izvērtēšanas laikā:

- novērtē adopcijas motivāciju, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības un spējas izaudzināt bērnu, tai skaitā noskaidro visu nedalītā saimniecībā dzīvojošo personu viedokli par bērna adopciju;
- noskaidro ģimenes dzīves apstākļus un izvērtē materiālo stāvokli;
- pieprasa informāciju par Sodu reģistrā iekļautajām ziņām par personu un citām nedalītā saimniecībā dzīvojošām personām;

- nosūta personu pie psihologa, lai saņemtu atzinumu par personas piemērotību adopcijai;

- nosūta personu apgūt adoptētāja mācību programmu.

Pēc ģimenes izpētes veikšanas bāriņtiesa lemj par personas atzīšanu par adoptētāju. Pārskata periodā bāriņtiesa 7 personas atzinusi par adoptētājiem. 4 personas vēlējās adoptēt ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu, 1 persona - savā audžuģimenē esošu bērnu, 1 persona - savā aizbildnībā esošu bērnu, 1 personas - otra laulātā bērnu, taču 2 personas bāriņtiesa nolēmusi neatzīt par piemērotām adoptētāja statusam.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem 2020.gadā ir samazinājies potenciālo adoptētāju skaits. Tas izskaidrojams ar COVID-19 izsludinātajiem ierobežojumiem valstī, kas ietekmēja potenciālo adoptētāju iespēju piedalīties apmācībā un apmeklēt psihologu.

Bāriņtiesa pēdējos gados novērojusi tendenci to personu vidū, kuras vēlas kļūt par adoptētājiem, vispirms iegūt audžuģimenes statusu, tādā veidā nodrošinot sev ātrāku iespēju adoptēt bērnu.

Ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu var adoptēt, ja pirms adopcijas apstiprināšanas viņš atradies adoptētāja aprūpē un uzraudzībā un ir konstatēta bērna un adoptētāja savstarpējā piemērotība, kā arī ir pamats uzskatīt, ka adopcijas rezultātā starp adoptētāju un adoptējamo izveidosies patiesas bērna un vecāku attiecības. Atbilstoši adopcijas kārtībai adoptētāja aprūpē bērnu var nodot ar bāriņtiesas lēmumu uz laiku līdz sešiem mēnešiem. 2020.gadā 6 bērni nodoti adoptētāju aprūpē un uzraudzībā, no tiem 2 bērni vecumā no 4 līdz 12 gadiem un 4 bērni ir vecumā no 13 līdz 17 gadiem. Savukārt par 10 bērniem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs, no tiem 2 bērni ir vecumā no 0 līdz 3 gadiem, 3 bērni vecumā no 4 līdz 12 gadiem, 5 bērni ir vecumā no 13 līdz 17 gadiem. Pārskata gadā bāriņtiesa 4 bērnus ir nodevusi ārvalstu adoptētāju ģimenes aprūpē un uzraudzībā, no kuriem 3 ir vienas ģimenes bērni, un attiecīgi lēmusi par adopcijas atbilstību šo bērnu interesēm, no tiem 1 bērns ir vecumā no 4 līdz 12 gadiem, 3 bērni ir vecumā no 13 līdz 17 gadiem. Bāriņtiesa ir lēmusi, ka 1 bērnam ir izbeidzams pirmsadopcijas process pie adoptētājiem ārvalstīs.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir samazinājies to personu skaits, kuras ir adoptējušas otra laulātā bērnu. Tas skaidrojams ar spēkā esošajiem 2018.gada 30.oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr.667 "Adopcijas kārtība", saskaņā ar kuriem personai, kura vēlas adoptēt otra laulātā bērnu, ir jāapgūst adoptētāju apmācības programma.

Salīdzinājumā ar 2019.gadu ir samazinājies ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits, kuri nodoti pirmsadopcijas aprūpē un uzraudzībā - 6 bērni. No šiem bērniem tikai 2 bērni (1 bērns vecumā no 4 līdz 12 gadiem un 1 bērns vecumā no 13 līdz 17 gadiem) ir nodoti pirmsadopcijas aprūpē un uzraudzībā adoptētāju ģimenēm no Latvijas.

Nemot vērā, ka valstī šobrīd nav atļauta bērnu adopcija uz ārvalstīm, paredzams, ka būtiski samazināsies ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu iespēja iegūt sev pastāvīgu ģimeni un mūžilgas attiecības.

Par aizgādības lietām

Aizgādību nodibina pilngadīgai personai, kurai ierobežota rīcībspēja. Tāpat, neierobežojot personas rīcībspēju, pār personu noteiktos gadījumos var tikt nodibināta pagaidu aizgādība, ja nepieciešams veikt pasākumus personas interešu aizsardzībai. Civillikumā noteikts, ka personas, kurai ir garīga rakstura vai citi veselības traucējumi rīcībspēju var ierobežot, ja tas nepieciešams šīs personas interesēs un ir vienīgais veids, kā tās aizsargāt. Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa:

2) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;

3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošo vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;

4) promesošās vai pazudušas personas mantai;

5) testamenta izpildīšanai.

Atbilstoši Bāriņtiesu likumā noteiktajam, bāriņtiesa saskaņā ar notāra taisīto notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu mantojumam ieceļ aizgādni. Pārskata periodā bāriņtiesa iecēlusi aizgādni 9 mantojuma aizgādības lietās, lai nodrošinātu mantojuma pārstāvību, uzraudzību un apsaimniekošanu. Piecas no minētajām lietām raksturīgas ar to, ka ierosinātas pēc kreditoru pieteikuma, tajās nav zināmi mantinieki un, iespējams, mantojumā esošā manta tiks atzīta par bezmantinieka mantu, kas piekritīga valstij.

Atbilstoši Civilprocesa 268.pantam, ja tiesa uz pierādījumu pamata konstatē, ka personas rīcībspēja ir ierobežojama, tā taisa spriedumu, kurā norāda rīcībspējas ierobežojuma apjomu un ar kuru nodibina personai aizgādību. Tiesa, izvērtējot personas spējas, nosaka, vai un kādā apjomā aizgādnis ar aizgādībā esošo rīkojas kopā, un tikai pēc tam apjomu, kādā aizgādnis rīkosies patstāvīgi. Vienlaikus tiesa uzliek par pienākumu bāriņtiesai iecelt šai personai aizgādni, kam uzdod rīkoties tiesas noteiktajā apjomā. Jāņem vērā, ka tiesas spriedumu par rīcībspējas ierobežojumu var pārskatīt jebkurā brīdī, bet ne retāk kā reizi septiņos gados no tā spēkā stāšanās dienas.

2020.gada 31.decembrī bāriņtiesas pārraudzībā bija 101 personas aizgādības lieta. 2020.gadā 18 personām ar rīcībspējas ierobežojumiem ir iecelts aizgādnis, gandrīz visi aizgādņi bijuši tuvi radinieki, tikai 2 gadījumos aizgādnis bijis aizgādībā esošajai personai sveša persona.

Pārskata periodā iezīmējas problēma atrast piemērotu aizgādni personām, kurām nav radnieku. Šobrīd 2 personām nav iespējams iecelt aizgādni. Bāriņtiesa, apzinot situāciju, prognozē, ka 2021.gadā varētu rasties nepieciešamība iecelt aizgādni no citu personu (ne radnieku) loka apmēram 20-25 personām, kuras šobrīd atrodas Valsts sociālās aprūpes centra "Kurzeme" filiālē "Liepāja" un kurām nav tuvu radnieku. Minētais saistīts ar to, ka iestādes personāls uzsācis risināt iestādē ievietoto pilngadīgo personu tiesiskā statusa izvērtēšanu.

Par pieņemtajiem lēmumiem

Pārskata periodā Bāriņtiesa pieņēmusi 377 lēmumus:

Par aizgādības tiesību pārtraukšanu, pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu	51
Par aizgādības tiesību atjaunošanu vai par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu	8
Par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu	23
Par aizbildības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu	16
Par aizbildņa atbrīvošanu no pienākumu pildīšanas	28
Par personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai	2
Par sevišķā aizbildņa iecelšanu pēc tiesas pieprasījuma	3
Par bērnu ievietošanu audžuģimenē/ uzturēšanās termiņa pagarināšanu audžuģimenē/ uzturēšanās izbeigšanu audžuģimenē	35
Par bērnu ievietošanu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā	7
Par bērnu uzturēšanās izbeigšanu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā	4
Par personu atzīšanu par adoptētājiem	4
Par bērnu nodošanu adoptētāju aprūpē, par bērnu adopciju	11
Par bērnu šķiršanu adopcijas gadījumā	6
Par piemērotību audžuģimenes pienākumu pildīšanai	8
Par audžuģimenes statusa piešķiršanu	13
Par audžuģimenes statusa izbeigšanu	4
Par piemērotību specializētās audžuģimenes pienākumu pildīšanai	2

Par bērnu nodošanu aprūpē citai personai	6
Par mantas pārvaldību	32
Par aizgādņa iecelšanu personai	19
Par atbilstību aizgādņa pienākumu pildīšanai	1
Par aizgādņa atbrīvošanu no pienākumu pildīšanas	3
Par mantojuma aizgādņa iecelšanu/atbrīvošanu	13
Par atzinuma sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības lietām	33
Par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu pārtraukšanu, piešķiršanu	4
Par bērnu uzvārdu maiņu	5
Par vecāku domstarpībām bērnu aizgādības jautājumos	5
Par atļauju bērnam šķērsot Latvijas valsts robežu	7
Par atļauju bērnam šķērsot Latvijas valsts robežu un nodošanu citas personas aprūpē ārvalstīs	1
Par atļauju ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem uzturēties pie vecākiem vai radniekiem	11
Par obligāto ārstēšanos no atkarību izraisošām vielām	1
Par bērnu ievietošanu specializētajā audžuģimenē	2
Par viesģimenes statusa izbeigšanu	1
Par pilngadības piešķiršanu	1
Par pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu aprūpētāju ģimenē	1
Par specializētās audžuģimenes statusa piešķiršanu	2
Citi lēmumi	4

Par dalību tiesas sēdēs

Bāriņtiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētājas vietniece, bāriņtiesas locekles un speciāliste bērnu tiesību aizsardzības jautājumos pārskata periodā pēc tiesas aicinājuma piedalījušās 172 tiesas sēdēs:

Lietās par rīcībspējas ierobežošanu, rīcībspējas pārskatīšanu	dalība 22 tiesas sēdēs
Lietās par aizgādības tiesību atņemšanu	dalība 42 tiesas sēdēs
Lietās par aizgādības tiesību atjaunošanu	dalība 1 tiesas sēdē
Lietās par adopcijas apstiprināšanu	dalība 7 tiesas sēdēs
Lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu	dalība 23 tiesas sēdēs
Lietās par saskarsmes tiesības kārtības noteikšanu	dalība 18 tiesas sēdēs
Lietās par bērna dzīvesvietas noteikšanu	dalība 16 tiesas sēdēs
Par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu, grozīšanu vai atcelšanu	dalība 19 tiesas sēdēs
Kā nepilngadīgā pārstāvis kriminālprocesā	dalība 5 tiesas sēdēs
Kā atbildētājs lietā par administratīvā akta atcelšanu	dalība 7 tiesas sēdēs
Par audzināšanas rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu	dalība 7 tiesas sēdēs
Par paternitātes fakta konstatēšanu	dalība 2 tiesas sēdēs
Par pagaidu aizsardzību pret vardarbību	dalība 1 tiesas sēdēs
Par bērna mantas atsavināšanu	dalība 1 tiesas sēdē
Par pilngadības piešķiršanu	dalība 1 tiesas sēdē

Par lietvedībā esošajām lietām

Pārskata periodā Bāriņtiesas lietvedībā bijušas 980 lietas:

Aizgādības lietas	98
Aizbildnības lietas	215
Lietas par bez vecāku gādības esošo bērnu ievietošanu audžuģimenē	42
Lietas par bez vecāku gādības esošo bērnu ievietošanu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā	23
Adopcijas lietas	42
Audžuģimeņu lietas	35
Viesģimeņu lietas	15
Lietas par bērnu nodošanu aprūpē citai personai	14
Lietas par bērnu mantas pārvaldību	159
Aizgādības lietas, tajā skaitā par aizgādību mantojumam	132
Lietas par atzinuma sniegšanu tiesai	47
Lietas par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu pārtraukšanu, piešķiršanu	5
Lietas par bērnu uzvārdu maiņu	5
Lietas par vecāku domstarpībām bērnu aizgādības jautājumos	5
Par pilngadības piešķiršanu	1
Pārbaudes lietas	142

Par profilakses darbu ar bērniem

Bāriņtiesā strādājošā speciālista bērnu tiesības aizsardzības jautājumos kompetencē ir veikt profilakses darbu ar bērniem, kuri ir veikuši likumpārkāpumu vai pastāv deviantas un asociālas uzvedības iezīmes. Profilakses lietas tiek iekārtotas un uzvedības sociālās korekcijas programmu izstrādātas bērniem, kuriem tās nepieciešamas. Speciālists piedalās Liepājas pilsētas domes Bērnu tiesību aizsardzības komisijas sēdēs un Kurzemes rajona tiesas sēdēs, sniedzot informāciju par bērnu, viņa problēmām, riskiem, resursiem un veikto profilaktisko darbu.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.pantā noteikts, ka pašvaldība sadarbībā ar bērnu vecākiem, izglītības iestādēm, Valsts policiju, sabiedriskajām organizācijām un citām iestādēm veic likumpārkāpumu profilakses darbu ar bērniem un iekārto profilakses lietu, kā arī izstrādā sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programmu katram bērnam, kurš:

- 1) izdarījis noziedzīgu nodarījumu un pirmstiesas izmeklēšanas laikā nav apcietināts;
- 2) atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 3) atbrīvots no kriminālatbildības;
- 4) atbrīvots no ieslodzījuma vai soda izciešanas vietas;
- 5) izdarījis Krimināllikumā paredzētās prettiesiskās darbības pirms 14 gadu vecuma sasniegšanas;
- 6) vairāk nekā divas reizes izdarījis Administratīvo pārkāpumu kodeksā paredzētās prettiesiskās darbības;
- 7) ubago, klaiņo vai veic citas darbības, kas var novest pie prettiesiskas rīcības.

Profilakses lietas tiek iekārtotas un uzvedības sociālās korekcijas programmas tiek izstrādātas pēc Valsts policijas, Liepājas pilsētas domes Administratīvās komisijas (turpmāk - Administratīvā komisija), bāriņtiesas un izglītības iestāžu iniciatīvas. 2020.gadā, salīdzinot ar 2019.gadu, pieaudzis to profilakses lietu skaits, kuru iekārtošanai iniciators bijusi izglītības iestāde, tas deva iespēju savlaicīgi reaģēt uz nepilngadīgo problēmuzvedību.

2020.gadā iekārtotas 30 profilakses lietas, kas ir par 3 profilakses lietām mazāk kā 2019.gadā (skat.5.attēlu).

5.attēls

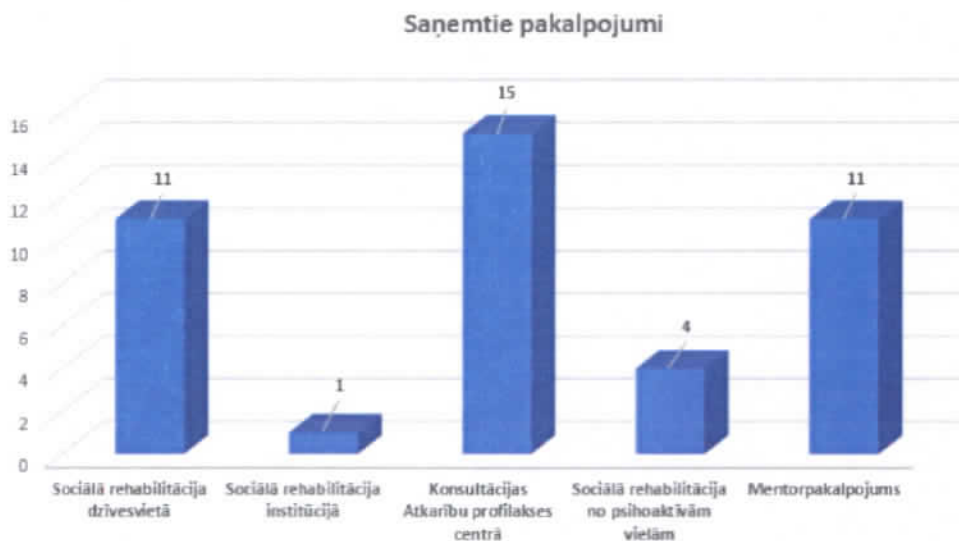

Administratīvā komisija 2020.gadā 22 bērniem piemērojusi audzināšanas rakstura piespiedu līdzekli, nosakot uzvedības ierobežojumus un uzliekot par pienākumu nepilngadīgajam piedalīties uzvedības sociālās korekcijas programmā, salīdzinot ar 2019.gadu, tas ir par 2 bērniem vairāk. Attiecīgi Kurzemes rajona tiesa 2020.gadā audzināšanas rakstura piespiedu līdzekli, nosakot uzvedības ierobežojumus piedalīties uzvedības sociālās korekcijas programmā, piemērojusi 3 nepilngadīgajiem.

2020.gadā speciālists bērnu tiesību aizsardzības jautājumos strādājis ar 107 profilakses lietām. Visa gada periodā 28 profilakses lietas ir noslēgtas, lielākoties pamatojoties uz to, ka nepilngadīgie kļuvuši pilngadīgi.

Uz 2019.gada 31.decembri aktīvas profilakses lietas bija 77, noslēdzoties 2020.gadam - 79, kas ir par divām profilakses lietām vairāk, kā arī 2020.gadā noslēgtas ir par 2 profilakses lietām mazāk nekā pērn. Jāsecina, ka kopumā profilakses lietu skaits būtiski nav mainījies.

Uzvedības sociālās korekcijas programmas mērķis ir panākt, ka nepilngadīgais mazina deviāto, asociālo un vardabīgo uzvedību, kas ir pamatu jauna vai atkārtota likumpārkāpuma izdarīšanai, atsākt vai turpina mācības, iegūstot vismaz pamatizglītību, stabilizē psihoemocionālo veselību, saņem palīdzību, tostarp ārstēšanos, no psihoaktīvām vielām. Lai darbs ar nepilngadīgajiem noritētu sekmīgāk - nozīmīga loma ir pašvaldībā un valstī pieejamiem sociālajiem pakalpojumiem. 2020.gadā turpinājās aktīvā sadarbība ar Atkarību profilakses centru, kas kaitniecisko vielu lietošanas tendenci skata ģimenes kā sistēmas kontekstā, piedāvājot atbalstu un palīdzību ne tikai nepilngadīgajam, bet arī vecākiem. Sociālās uzvedības korekcijas programmas ietvaros 4 jaunieši tika motivēti saņemt ārstēšanos ilgstošās sociālās rehabilitācijas iestādē kā bērni, kuri ir atkarīgi no psihoaktīvām vielām. Psihoemocionālo veselību stabilizējuši 12 nepilngadīgie - vienpadsmit saņēmuši sociālās rehabilitācijas pakalpojumu dzīvesvietā, Liepājā, savukārt viens - institūcijā, ārpus Liepājas. Kopš 2020.gada septembra Liepājas pašvaldībā tika uzsākts izmēģinājumu projekts "Mentora pakalpojums sociālā riska jauniešiem". Līdz 2020.gada 30.decembrim tajā iesaistījušies jau 11 uzvedības sociālās korekcijas programmā esošie jaunieši (skat.6.attēlu).

Saistībā ar Covid-19 pandēmiju valstī, sociālie pakalpojumi bija pieejami, ar nelieliem ierobežojumiem 2020.gada pavasarī. Uzvedības sociālās korekcijas programmas ietvaros secināts, ka nepilngadīgie nav aktīvi, lai iesaistītos ikmēneša konsultācijās attālināti, iespējams tas ir saistīts ar saskarsmes prasmju trūkumu, zemo pašvērtējumu un nepārliecinātību, tādēļ nozīmīgi saņemt atbalstu klātienē. Būtiski minēt, ka Liepājas pašvaldībā arī Covid-19 pandēmijas laikā tika radīta atbilstoša, droša vide, lai klātienes konsultācijas un sociālie pakalpojumi būtu pieejami.

Vienmēr nozīmīgi apzināties, ka nepilngadīgie vēlas turpināt iegūt izglītību, saturīgi pavadīt brīvo laiku un dzīvot likumpaklausīgu dzīvi. Salīdzinoši ar 2019.gadu pieaudzis to nepilngadīgo īpatsvars, kuri savlaicīgi saņēmuši atbilstošu sociālo pakalpojumu, kas ir nozīmīgs faktors - jo laicīgāk nepilngadīgais saņem virkni būtisku sociālo pakalpojumu, kas nodrošina nepilngadīgā tā brīža vajadzības, jo ietekme uz pozitīvām uzvedības izmaiņām dinamiskā ir sekmīgāka un noturīgāka.

Cita informācija

Bāriņtiesa, lai veiktu savus uzdevumus lietu pārbaudēs un uzraudzībā, regulāri veic bērnu un aizgādībā esošo personu dzīves apstākļu pārbaudes. Tā 2020.gadā kopā veiktas 755 pārbaudes personu dzīvesvietā, (2019.gadā - 1190 pārbaudes). Pārskata gadā veikto pārbaudžu skaita samazinājums skaidrojams ar to, ka Covid-19 pandēmijas dēļ pārbaudes tika veiktas tikai neatliekamajos gadījumos.

Pārskata gadā krasi samazinājies bāriņtiesas pieņemto lēmumu skaits par ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu nodošanu citas personas aprūpē ārvalstī. Samazinājies arī pieņemto lēmumu skaits par atļauju šķērsot valsts robežu bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri ievietoti bērnu aprūpes iestādē vai audžuģimenē. Iepriekšējos gados bērniem no aprūpes iestādēm un audžuģimenēm bija iespēja vismaz divas reizes gadā vasaras periodā un Ziemassvētku laikā četras līdz piecas nedēļas uzturēties viesģimenēs ārvalstīs. Sakarā ar COVID-19 izplatību pasaulē un valstu robežu slēgšanu bērnu viesošanās viesģimenēs ārvalstīs nenotika, kā arī bērniem samazinājās iespējas šķērsot valsts robežu, lai dotos ceļojumos ārpus Latvijas.

Atbilstoši 2005.gada 5.novembra Ministru kabineta noteikumu "Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās" prasībām Bāriņtiesa pārskata periodā Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai pieprasījusi 87 bez vecāku gādības esošajiem bērniem apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai.

2020.gadā bāriņtiesa turpināja iepriekš uzsāktu praksi starp institūciju sadarbībā, kas pamatojās uz 2019.gada augustā noslēgto Sadarbības memorandu "Par starp institucionālās sadarbības modeļa pilotēšanu" (Interreg V-A Latvija - Lietuva

programma 2014.-2020.gadam projekts "Sievietes un bērni - droši savā pilsētā"). Šī projekta mērķis - samazināt vardarbību ģimenēs. Liepājā konkrēto institūciju sadarbības modelis sāka darboties 2019.gada 14.augustā, paredzot konkrētu un operatīvu bāriņtiesas rīcību situācijā, kad no Valsts policijas vai Liepājas pilsētas pašvaldības policijas tiek saņemta aizpildīta speciālā veidlapa "Ziņojums par notikumu", ko piemēro izsaukumos par vardarbību ģimenē. Saskaņā ar šī memoranda nosacījumiem bāriņtiesa, saņemot šādu paziņojumu, ne vēlāk kā nākamajā darba dienā sazinās ar vardarbības gadījumā aizsargājamo personu, noskaidro ģimenē dzīvojošo bērnu tiesību un interešu nodrošināšanu, veic pārbaudi ģimenes dzīvesvietā. Noteikts, ka visas šīs darbības bāriņtiesa detalizēti reģistrē un dokumentē. Lai arī pilotprojekta darbības laiks bija noteikts viens mēnesis - no 2019.gada 14.augusta līdz 2019.gada 14.septembrim, faktiski institūciju sadarbība un turpmākā rīcība tajos gadījumos, kad policijas darbinieki sastādījuši specializēto veidlapu par vardarbības gadījumu ģimenē, ikdienā turpinājās. 2019.gadā laikā no 14.augusta līdz 31.decembrim bāriņtiesā tika saņemti 15 paziņojumi par vardarbības gadījumiem ģimenē, bet 2020.gadā - 12 paziņojumi līdz 1.augustam, jo 2020.gada 28.jūlijā veikti grozījumi 2014.gada 14.marta Ministru kabineta noteikumos Nr.161 "Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību", kas paredz, ka policija informāciju par personas nošķiršanu vardarbības gadījumā sniedz pašvaldības sociālajam dienestam.

Pārskata periodā bāriņtiesas priekšsēdētāja ir piedalījies Labklājības ministrijas rīkotajā ideju laboratorijā par plānoto Bērnu tiesību aizsardzības sistēmas reformu, diskutējot un sniedzot konkrētus priekšlikumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidei. Viena no bāriņtiesas locekļēm turpinājusi dalību Tieslietu ministrijas organizētajās diskusijās par Civillikuma modernizāciju mantojuma tiesībās. Bāriņtiesa ir sagatavojusi un sniegusi priekšlikumus un iebildumus vairākiem normatīvo aktu projektiem, tajā skaitā par grozījumiem likumā "Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem", par Ministru kabineta noteikumu projektu "Adopcijas reģistra noteikumi", par likumprojektu "Imigrācijas likums", par likumprojektu "Grozījumi Bāriņtiesu likumā".

2020.gadā bāriņtiesa sniegusi priekšlikumus Liepājas pilsētas attīstības programmas 2021.-2027.gadam izstrādē, piedaloties tematisko darba grupu "Jaunatnes politika", "Sociālā aizsardzība" un "Drošība" sanāsmēs.

Atbilstoši Bāriņtiesu likuma 5.panta sestajai daļai, kas noteic, ka pašvaldībai ir pienākums nodrošināt mērķtiecīgi organizētu konsultatīvu, izglītojošu un psiholoģisku atbalstu bāriņtiesas priekšsēdētājam, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniekam un bāriņtiesas locekļiem, lai pilnveidotu viņu profesionālo kompetenci un profesionālās darbības kvalitāti, bāriņtiesas darbinieki apmeklējuši seminārus bāriņtiesu kompetences jautājumos, kā arī saņēmuši profesionālas supervīzijas.

Laikā no 2020.gada 13.marta līdz 2020.gada 9.jūnijam saskaņā ar 2020.gada 12.marta Ministru kabineta rīkojumu Nr.103 "Par ārkārtējas situācijas izsludināšanu" un laikā no 2020.gada 9.novembra līdz pat gada beigām saskaņā ar Ministru Kabineta 2020.gada 6.novembra rīkojumu Nr.655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" valstī bija noteikta ārkārtējā situācija ar mērķi, lai samazinātu Covid-19 infekcijas izplatību Latvijā. Līdz ar to bāriņtiesā pēc iespējas tika nodrošināts daļēji attālināts darbs, tas ir, darbinieki tika dalīti divās atsevišķās grupās, kuras savā starpā fiziski nekontaktējās, pārmaiņus katra no grupām atbilstoši noteiktam grafikam darbu veica attālināti. Strādājot klātienē, tika ievērotas Epidemioloģiskās drošības noteikumu prasības, visi apmeklētāji tika pieņemti pēc pieraksta, no 2020.gada 6.novembra bāriņtiesa arī lietas bāriņtiesas sēdē izskatīja rakstveida procesā. Saistībā ar Covid-19 pandēmijas izplatību valstī tika būtiski ierobežoti darbinieku komandējumi. Gan semināros, gan supervīzijās, gan vairākās tiesas sēdēs darbinieki piedalījās, izmantojot videokonferences režīmu. No 2020.gada 11.decembra bāriņtiesa nodrošinājusi

bāriņtiesas darbinieku dežūras arī ārpus darba laika, lai nepieciešamības gadījumā varētu iesaistīties bērna nogādāšanā drošos apstākļos, ja bērna vecāki Covid-19 infekcijas dēļ nogādāti stacionārā.

Bāriņtiesas priekšsēdētāja
Ziemele 634 01994
taiga.ziemele@liepaja.lv

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Taiga Ziemele', written in a cursive style.

Taiga Ziemele